

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ: Η οικογένεια είναι ένα κατοχυρωμένο θεσμικά κοινωνικό σύνολο , που αποτελείται συνήθως , από δύο τουλάχιστον ενήλικα άτομα , που δεν διατηρούν απαραίτητα σχέσεις εξ αίματος. Τα μέλη της οικογένειας , που έρχονται σε σύζευξη , έχουν τις περισσότερες φορές ως βασική τους μέριμνα τη δημιουργία τέκνων. Οι βασικές λειτουργίες συνεπώς, που επιτελεί η οικογένεια είναι η ικανοποίηση των αναγκών των τέκνων, η ανατροφή και η ομαλή κοινωνικοποίησή τους, η κάλυψη των σεξουαλικών αναγκών και η παροχή συναισθηματικής και πρακτικής ασφάλειας.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΠΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΙ Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

1. Η οικογένεια αποτελεί τον πρωταρχικό φορέα κοινωνικοποίησης με τον οποίο έρχεται σε επαφή το άτομο. Συντελεί στην **βιολογική αναπαραγωγή** και διαίωνιση του ανθρώπινου είδους. **Παρέχει συναισθηματική ασφάλεια** στα μέλη της , καθώς και πρακτική φροντίδα , μέσω της κάλυψης των υλικών αναγκών - κυρίως στα νεότερα μέλη. Συγκεκριμένα , παρέχει τροφή , στέγη, ένδυση και εκπαίδευση. Από την άλλη **εξασφαλίζει συναισθηματική προστασία** , καλλιεργώντας την αγάπη και τη συναισθηματική σταθερότητα . Παράλληλα , ενισχύει την αυτοεκτίμηση των νεαρών μελών και χτίζει ισχυρές προσωπικότητες απαλλαγμένες από συμπλέγματα κατωτερότητας .Έτσι, ενισχύεται η κριτική ικανότητα και η αντίληψη των μελών και επιτυγχάνεται μια ολοκληρωμένη νοητική ανάπτυξη, που συγκροτεί έναν ψυχικά ισορροπημένο χαρακτήρα.
2. Μέσω της ενθάρρυνσης της οικογένειας , **το νεαρό μέλος αναγνωρίζει τις κλίσεις και τις έμφυτες καταβολές του** και λαμβάνει τα κατάλληλα ερεθίσματα , για να εξελιχθεί στηριζόμενο πάνω στα ταλέντα του. Παράλληλα , η ορθή λειτουργία , που επιτελεί η οικογένεια είναι να ωθεί το νέο μέλος στο να θέτει στόχους και να **προσανατολίζεται επαγγελματικά** ανάλογα με τις καταβολές και τις προσωπικές του φιλοδοξίες.
3. Η οικογένεια **εμφυσά ηθικές αξίες , τρόπους συμπεριφοράς** , παρέχει γνώσεις και θέτει τα βασικά θεμέλια της εκπαίδευσης. Μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον το άτομο εμφορείται από παραδοσιακές αξίες και **διαμορφώνει την εθνική του ταυτότητα**. Έρχεται σε γόνιμη επαφή με τη μητρική του γλώσσα και μαθαίνει να σέβεται και να αγαπά την πατρίδα του. Θα έλεγε κανείς ότι το νέο μέλος αρχίζει να διαμορφώνει τις βάσεις για την προσωπικότητά του.
4. Σύμφωνα με τους κοινωνιολόγους , ως πρωταρχικός φορέας κοινωνικοποίησης , η οικογένεια **μεταλαμπαδεύει στο άτομο τους κανόνες κοινωνικής συμπεριφοράς** και το μπει στη γόνιμη συνύπαρξη με άλλους ανθρώπους .Σε αυτά συντελούν η ανάπτυξη της πνευματικής κρίσης και της λογικής ικανότητας του ανθρώπου ,που τον μυσούν στην ορθή αξιολόγηση των κοινωνικών συνθηκών , καθώς και των ανθρώπων με τους οποίους συναναστρέφεται. Στο πλαίσιο, μάλιστα , της κοινωνικοποίησης , η οποία συντελείται μέσα στους κόλπους της οικογένειας το νέο άτομο πολιτικοποιείται ορθά . Η άλλη όψη, λοιπόν, της κοινωνικοποίησης δεν είναι μόνο η σύναψη κοινωνικών σχέσεων , αλλά **η επίτευξη μιας υγιούς πολιτικοποίησης**. Αυτό συνεπάγεται την καλλιέργεια μιας δημοκρατικής συνείδησης , ενός εν δυνάμει πολίτη , που θα αντιλαμβάνεται την αξία της συμμετοχής στα

κοινά, που θα έχει αναπτυγμένη κρίση, ώστε να υπερψηφίζει ή να καταψηφίζει πολιτικές ενέργειες. Παράλληλα, η οικογένεια μέσω της ορθής πολιτικοποίησης θα κατευθύνει το νέο άτομο στη συμμετοχή στα δημόσια δρώμενα και στην ευαισθητοποίηση απέναντι στον εθελοντισμό και στις ανθρωπιστικές δράσεις.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

1. **Η χειραφέτηση της γυναίκας**, η οικονομική της ανεξαρτησία και η **δυναμική της παρουσία στον επαγγελματικό στίβο** συνετέλεσαν στον διαφορετικό καταμερισμό των ρόλων μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον. Η εμπλοκή της γυναίκας στην παραγωγική διαδικασία σε σχέση με το παρελθόν - καθώς υποχρεούνταν να μένει στο σπίτι και να ασχολείται αποκλειστικά με την ανατροφή των τέκνων και το νοικοκυριό - επιφέρει δυσκολίες κατά το μέγιστο των παιδιών και διαμορφώνει πιο απόμακρες σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της οικογένειας. Περισσότερο αποδυναμώνεται ο ρόλος της ως παιδαγωγού, η οποία προσέφερε φροντίδα, συναισθηματική θαλπωρή και ασφάλεια και ενισχύεται η οικονομική της συμβολή στο πλαίσιο στήριξης της οικογένειας. Συνεπώς, φθίνει η συνοχή, η οποία επέφερε ισορροπία και συναισθηματική σταθερότητα, ιδίως μεταξύ των παιδιών και των γονέων.
2. **Η νοοτροπία του υλικού ευδαιμονισμού** έχει συντελέσει σε μία καταναλωτική μανία, η οποία εκπληρώνεται με μια συνεχή και ακόρεστη επιδίωξη του χρήματος. Αυτό συνεπάγεται την ανάπτυξη της ανταγωνιστικής διάθεσης των ανθρώπων, την υπερεργασία και την έλλειψη ελεύθερου χρόνου. Οι γονείς είναι απόντες από την διαπαιδαγώγηση και την ψυχολογική υποστήριξη των τέκνων και με αυτόν το τρόπο παραμελούν βασικές ψυχικές ανάγκες τους. Ως αποτέλεσμα, τα παιδιά εμφανίζουν χαμηλή αυτοεκτίμηση, ψυχικά προβλήματα, άγχος και παραβατική συμπεριφορά. Δυστυχώς, οι γονείς στην προσπάθειά τους να καλύψουν τις διαρκώς αναδυόμενες υλικές ανάγκες των παιδιών τους, παραγκωνίζουν τις συναισθηματικές τους ανάγκες.
3. **Οι οικονομικές δυσχέρειες, η ανεργία** και τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, που ταλανίζουν τους ανθρώπους στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις, εξαιτίας του επαγγελματικού κορεσμού και της σύγχρονης καπιταλιστικής πολιτικής, ωθούν στην διαταραχή των οικογενειακών σχέσεων. Συγκεκριμένα, τα οικονομικά προβλήματα οδηγούν τα μέλη μιας οικογένειας σε συγκρούσεις, ένταση και μεμψίμοιρη συμπεριφορά, που απομακρύνει τα μέλη εξαιτίας του άγχους και των οικονομικών υποχρεώσεων, που αδυνατούν να καλυφθούν επαρκώς.
4. **Η διαβίωση των ανθρώπων σε ένα αστικό περιβάλλον και η απομάκρυνσή τους από τη φύση** προκαλεί νευρώσεις και καταθλιπτικές συμπεριφορές, που μεταφέρονται μέσα στο οικογενειακό πλαίσιο και διαταράσσουν τις ισορροπίες μεταξύ των μελών. Σε αυτό συντελούν τόσο οι έντονοι, καθημερινοί αγχωτικοί ρυθμοί, όσο και η έλλειψη ελεύθερου χρόνου.
5. Στις σύγχρονες κοινωνίες, στις οποίες οι γάμοι συνάπτονται από έρωτα και όχι από σχέσεις συμφέροντος και δεν υπάρχει έλεγχος ή καταπίεση από τον οικογενειακό περίγυρο, **οι νέοι άνθρωποι προβαίνουν στην πρόωγη τέλεσή τους**. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, οι νέοι να αδυνατούν να έρθουν αντιμέτωποι με τις οικογενειακές ευθύνες και κατά συνέπεια τέτοιου

είδους γάμοι να λήγουν άδοξα. Σε συναρμογή με όλα τα παραπάνω, **ο εύκολος τρόπος ,που εξασφαλίζονται τα διαζύγια** ,εφόσον πλέον ένας διαζευγμένος άνθρωπος δεν στιγματίζεται κοινωνικά, ωθεί τους ανθρώπους στην γρήγορη λήξη του γάμου, χωρίς την παραμικρή προσπάθεια διάσωσής του.

6. Η οικονομική ύφεση , που πυροδοτεί την ανεργία, ο κορεσμός των επαγγελματιών στα μεγάλα αστικά κέντρα και η ανωριμότητα ορισμένων ανθρώπων τους οδηγεί στην **μακρόχρονη εξάρτησή τους από τους γονείς**. Συχνά, τα τέκνα δεν απογαλακτίζονται από τους γονείς ή όταν το πράττουν αυτό είναι πολύ αργά να δημιουργήσουν τη δική τους οικογένεια. Άλλωστε, έχει αποδειχθεί επιστημονικά ότι η πολύχρονη εξάρτηση από την οικογένεια δημιουργεί ανθρώπους άβουλους και ανίκανους να αναλάβουν τα ηνία της ζωής τους, πόσο μάλλον να δημιουργήσουν τη δική τους οικογένεια.
7. **Το χάσμα των γενεών** πυροδοτεί έντονες συγκρούσεις μεταξύ των νέων μελών μιας οικογένειας και των μεγαλύτερων. Ειδικότερα, στη σύγχρονη εποχή , η τεχνολογική πρόοδος και οι αδυναμίες συνύπαρξης των μελών της οικογένειας, λόγω των έντονων ρυθμών της καθημερινότητας , προκαλεί ιδεολογικά χάσματα , που είναι δύσκολο να γεφυρωθούν. Ο τεχνολογικός αναλφαβητισμός των μεγαλύτερων και η υπερβολική ενασχόληση των νεότερων με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης , καθιστούν την επικοινωνία ακόμα πιο δύσκολη.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΑΤΟΜΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ :

- I. Το νέο άτομο διέπεται από **έντονη ανασφάλεια** λόγω των τραυματικών εμπειριών που έχει βιώσει. Αδυνατεί να ισορροπήσει ψυχικά και πνευματικά , με αποτέλεσμα την αδυναμία καλλιέργειας υγιών διαπροσωπικών σχέσεων.
- II. **Αδυναμία κοινωνικοποίησης** σε όλους τους τομείς της καθημερινότητας (προσωπικό, επαγγελματικό). Συνήθως, ένα άτομο , που διέπεται από αισθήματα κατωτερότητας αυτοπεριθωροποιείται και απομονώνεται από τον κοινωνικό του περίγυρο. Στον αντίποδα, εάν το άτομο έχει βιώσει ενδοοικογενειακή βία οποιασδήποτε μορφής , αναπαράγει βίαιες και επιθετικές συμπεριφορές και τίθεται στο στόχαστρο της ευρύτερης κοινωνίας , η οποία το παραγκωνίζει , διότι δεν ανέχεται την αποκλίνουσα αυτή συμπεριφορά.
- III. Ένα άτομο , που έχει μεγαλώσει σε δυσλειτουργικές συνθήκες μέσα στο οικογενειακό πλαίσιο, **συνήθως τα ταλέντα εμφανίζεται ανήμπορο να εξελίξει και τις κλίσεις του και αποσύρεται από την κοινωνική δράση**. Πολλοί άνθρωποι θα εξελίσσονταν διαφορετικά, εάν ήταν υποστηρικτικό το οικογενειακό τους περιβάλλον.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ :

- I. Επικρατεί **κοινωνική ανισότητα** και εκδηλώνονται βίαιες και εγκληματικές συμπεριφορές .
- II. Τα άτομα , που έχουν βιώσει την απαξίωση του οικογενειακού τους περιβάλλοντος καταφεύγουν **στη χρήση ή τη διακίνηση ναρκωτικών ουσιών** , που επιτείνουν τη **βία και την εγκληματικότητα**.

- III. Επικρατεί ο **φανατισμός** και η λανθάνουσα μορφή εκτόνωσης ψυχικά εγκλωβισμένων ανθρώπων, μέσω του χουλιγκανισμού και της **υιοθέτησης ακραίων ιδεολογιών**, όπως του υπέρμετρου εθνικισμού, που ωθεί σε ρατσιστικές συμπεριφορές.
- IV. Οι κοινωνικές σχέσεις γίνονται πιο απόμακρες και ανταγωνιστικές. **Διαβρώνονται οι ηθικές αξίες** και οι άνθρωποι λειτουργούν πιο ατομιστικά και χρησιμοθηρικά (με γνώμονα το συμφέρον).
- V. Οι νέοι άνθρωποι δεν προβαίνουν στη σύναψη οικογένειας, **εξαιτίας της ανασφάλειας και του φόβου, που έχουν βιώσει στο δικό τους οικογενειακό περιβάλλον**. Έτσι, ενισχύεται στην κοινωνία το φαινόμενο της υπογεννητικότητας.

ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΥ ΘΕΣΜΟΥ

- Πρωταρχικά, η **κατάλληλα παιδεία, που θα λάβει το νέο άτομο από την οικογένεια**, θα ωθήσει το μελλοντικό ζευγάρι να αποκτήσει αξίες, που θα εξασφαλίσουν μια αρμονική συμβίωση. Η οικογένεια, λοιπόν, οφείλει να καλλιεργεί το διάλογο, την κριτική ικανότητα, την ανάληψη των ευθυνών και τον αλληλοσεβασμό. Παράλληλα, η οικογένεια οφείλει να μεταλαμπαδεύει σωστές αξίες στα νεαρότερα μέλη, όπως την ανιδιοτελή αγάπη, η οποία είναι απαλλαγμένη από ιδιοτέλειες (π.χ. πρότυπα υλικού ευδαιμονισμού), εφόσον τα παιδιά είναι μιμητικά και αναπαράγουν συνήθως τα βιώματά τους.
- Στη σύγχρονη εποχή, οι μητέρες είναι επιφορτισμένες με πολλαπλούς ρόλους. Είναι πλέον εργαζόμενες, σύζυγοι και μητέρες και η Πολιτεία οφείλει να τους παρέχει τα απαραίτητα μέσα, ώστε να στηρίζει τον οικογενειακό θεσμό. Το Κράτος οφείλει να εκχωρεί κονδύλια για τη δημιουργία περισσότερων βρεφονηπιακών σταθμών, που βοηθούν κυρίως τις εργαζόμενες μητέρες. Επιπλέον, το Κράτος οφείλει **να στηρίζει οικονομικά τις μονογονεϊκές οικογένειες και τις ανύπαντρες μητέρες**, ώστε να είναι ικανές να αναθρέψουν τα παιδιά τους με έναν ορθό τρόπο.
- Η Πολιτεία οφείλει να περιστέλλει το φαινόμενο της ανεργίας και **να ενσκήψει περισσότερο στον ορθό επαγγελματικό προσανατολισμό και στην επαγγελματική αποκατάσταση των νέων**. Όταν οι νέοι άνθρωποι αισθάνονται ασφαλείς, όσον αφορά στην κάλυψη των βιοποριστικών τους αναγκών, τόσο πιθανότερο είναι να προβούν και στη σύναψη ενός υγιούς γάμου. Αυτό θα συντελεστεί, επειδή θα νιώθουν ικανοί να ανταπεξέλθουν επαρκώς στις υποχρεώσεις της καθημερινότητας και στην εξασφάλιση μιας αξιολογής ανατροφής των τέκνων.